

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

ΠΩΣ ΕΓΡΑΦΕ Ο ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΔΟΥΜΑΣ

Διασκεδαστικά όντας άπό τη ίων τον 'Αλεξάνδρου Δουμά, πατέρος. Τὸ γραφεῖο του κι' εἰ ἔχληροι ἐπισκέπται. Τὰ δάνεια τοι γιατί του. Τὰ χρυματιστὰ χρειά τῶν χειρογράφων του. Πῶς διακέδησε μὲ τεὺς ἡρώες του. Ή περιτέτεις τού φίλει του Ζαντέν. 'Ο δάνατος του Πέρθεν. 'Ο πυροσέβητης του θεάτρου κι' «Οι τρεις σωματεφύλακες», κλπ.

'Αλέξανδρος Δουμᾶς πατή παρουσίαζε ένα όμορφό θέατρο, διανομέαντα στὸ γραφεῖο του.

Μόλις σπουδώνταν τὸ πρώτο, καθόταν μηδοτάσσαντα σ' ένα μεγάλο τραπέζι ἀπὸ κάπαστρο ξύλο. Γύρω του, διά καρελίες, διάφορα βιβλία πάνω στὸ τζάκι καὶ πά πέρα ένα σιδερένιο κρεβάτι : Δὲν ήταν γραφεῖο αὐτὸν τὸ δωμάτιο. 'Ηταν τὸ ἐργαστήριο του.

"Ἄξαντα μέταν μέσα ήνας ἐπισκέπτης. 'Ο

Δουμᾶς τοῦ ἔδινε τὸ ὄμιτροφ κερί του, δίχος νὰ σταματήσῃ τὸ γράφωμα. "Ἄν ὁ ἐπισκέπτης του στρογγυλοσαριστάν, δὲ συγγραφεῖς τὸν «Μοντεζούλατον» δὲν ἔχανε τὸ κέφι του. "Ἄφηνε τὴν πέννα, ἔπιανε τὴν ψηλαριά κι' διάν τέλος ἔργωνα δὲν πάρεται. Ξανάρχισε τὸ γράφωμα. "Όταν διώνων ποτὲ του, γιατὶ τὸ κέφι του τηνα ἀνέβαλητο. "Ἀφήνε τὸ μνηστόριμα του, γιὰ νὰ φτιάξῃ τὸ σενάριο ἐνὸς δεατρικοῦ ἔργου μ' ἔνα συνεργάτη του, κι' ἔπειτα, δίχως νὰ ξεχάσῃ τίτλο, συνέχεια τὸ μιθιστόριμα μὲ μονομαχία, μιὰ διατασικὴ ἀπαγωγὴ ἢ μιὰ συνωμοσία.

Όταν διά τὸ γιός του, ποὺ ἤταν τότε είκοσι χρόνων — βρισκόμαστε στὰ 1848 — πήγανε νά τὸν δῆ καὶ παραπομάτων γιὰ τὰ χρέων του, δὲν Δουμᾶς, δίχος νὰ σηκώσῃ τὸ κεφάλι αὖτε τὸ χειρογραφά του, τοῦ ἔλεγε :

—Γιατὶ δὲν θέλεις νὰ δουλέψῃς μαζὲν μου, στὴν θέση του Μακέ ; Σοῦ δίνει τὸ λόγο μου δῆ δὲν είναι διώλο δύσκολο. "Ἔπειτα, μ' αὐτὸν τὸ τρόπο, θὰ κερδήσῃς 40 ὥς 50.000 φράγκα τὸ χρόνο. Νά σου ἔξηγησω, μάλιστα, τι θὰ κάνης. Θὰ βλέπεις ἀπὸ τὴν ἀνάποδη τὶς ἵποθεσίς μου, θὰ μοὶ κάνεις παραπομάτης. Θὰ διατασιῶνης τὶς ἀντιρρήσεις σου καὶ θὰ μοῦ δίνης ἐμβολιώδες ίδεες. "Ολα τ' ἀλλα είνε δική μου δουλειά...

Ο Δουμᾶς ίδος διώς λάτρευε τὴν ἐλευθερία του. Φοβούστων τὸν πατέρα του, τὴν στλαβά ; Ποιός ζέστε... Προτιμούστων νὰ πάσχη δανεικά. Μιὰ μέρα, πάνω στὸ μάρμαρο τοῦ τάξιδιού, βρισκόντων τους 650 φράγκα, δῆλη ἡ περιουσία του Δουμᾶς πατέρα.

—Θὰ πάρω πενήντα φράγκα..., τοῦ εἴπει δικῆς του.

—Κύρτα νά μ' ἀφήσης ἐκατὸ φράγκα ! τοῦ ἀπάντησε θέλεντος.

—Πῆδες ἔκαντο ; Εκανει κατάπλικτος δὲ Δουμᾶς μήδε. Σοῦ είλα δῆτι θὰ πάρω πενήντα φράγκα...

—Μὲ συγχωρεῖς... Μοῦ φάνηκε δῆτες πεντακάρια : τοῦ ἀπάντησε ὁ Δουμᾶς, ποὺ ἔπειτα πολὺ φυσικό ήνα δάνειο ἀπὸ πεντακάρια φράγκα.

Τὸ μεσημέρι, τοῦ πήγαναν τὸ φαγητό του στὸ νοσητείο του. 'Ο Δουμᾶς γάνωσε τὴν καρέκλα του, ἔπουρο γρήγορα. Επειδὴ τοῦ Σέλτε καὶ ποτὲ λιγέρη ή καρέ, καὶ ξαναγάριζε μπροστά στὸ γραφεῖο του.

Μέσω στὸ κεφάλι του είπε ήνα σοιοῦ γνώσεις, σημάτες, δίκως συνγκρ. ἀλλοποιήσεις. Τὸ κατέταψεν διώς νὰ τίς χορσομοτοῦ μὲ μηδέλη ἐπιδειξίτητα.

—Βέλεο δῆτι ἔχετε μήμη ! τοῦ ἔλεγε ὁ Μπιλός, δὲ διευθυντής τῆς «Ἐπιτελείας τῶν Διοί Κόρδουν», μὲ εἰρωνεία.

—Αὐτὸν μονάχο ζήω ἔγω ! τοῦ διπταύχον τὸ Δουμᾶς μὲ ιπτεργάτεια.

Τὸ 1847 ἔγραψε στὸν Βερόν, τὸν διευθυντή τῆς ἐφημερίδος «Σινταγματικά :

«Ἀγαπητέ μου Βερόν. Δέξ τώρα πῶν δουλεύουντας έκεινοι ποὺ ἔχουν ταλέντο. Σοῦ στέλνω 120 κόλλες, ἀγραφεῖς, γιὰ νά βάλλεις τὸν κλητῆρα τοῦ γραφείου σου νὰ τὶς ἀριθμήσῃ καὶ νὰ τὶς σφραγίσῃ. "Ἔπειτα, θὰ μοῦ τὶς στελίης τὴν Πέμπτη τὸ πρώτο, μὲ τὸ πρώτο λεωφορεῖο. "Όταν θέρθης τὴν Πέμπτη στὶς 14 τοῦ μηνὸς γιὰ νὰ φέδμε μαζύ, θὰ βρής μιστελειώμενο τὸ μνηστόριμα ποὺ μοῦ παροήγγειλες. Κι' ὅστερα, διά τον θέρθω γιὰ νὰ φέδμε μαζύ τὴν Πέμπτη 21, θὰ σοῦ τὸ φέρω τελειωμένο.

Ο γραφικός του χαρωπήρας ήταν καλλιγράφος, δίχως προσθέσεις καὶ σύντιμα. Μιὰ ἀπὸ τὶς μανίες του ήταν ν' ἀρχίζει τὶς παραγράφους μὲ τεράστια κεφαλαία. Τὸ ζαοτὶ ποὺ ἔγραψε τὰ μιθιστοριακά του ήταν γαλάζιο. Ρός ήταν γιὰ τὰ διόρθωτα καὶ τὸν γιὰ τὰ ποιήματα.

Αλλὰ τὰ ποιήμορια χαροτὰ τοῦ τὰ πορεύθησεν ένας τιναγόρας ἀπὸ τὴν Λίλη, φανατικός θανατοφόρος του.

Ο Δουμᾶς είλει κι' ἀλλει μανίες. Δὲν μπορούσε νὰ γοάψῃ μὲ μπλε μελάνι. Είλε ἀλλη πέννα γιὰ τὰ θεατρικά ἔργα κι' ἀλλη γιὰ τὰ μυθι-

στορίματα. "Ἔπειτα, δὲν μπορούσε νά γοάψῃ ήνα θεατρικό δέργο καθημένος. "Ἔπειτα νά ξαπλωθεὶς στὸ κρεβάτι, μὲ τὸν χρυσόνα στὸ προσκέπαλο. Αὔτος δὲ τρόπος τῆς δουλείας τοῦ ἔφερε πάντα λίγο πυρτό.

Τὰ μιθιστόριμα του ήταν τὰ ἔγραφα διασκεδάζοντας. Μιὰ μέρα πήγε στὸ σπίτι του ήνας "Αγγέλος. Τὴν στιγμήν, λοιπόν, ποὺ βρισκόταν στὸ διάδρομο, δίουσε γέλια μέσα στὸ γραφεῖο.

—Θά περιμένω νά μείνω μόνος ο κ. Δουμᾶς, είτε στὸν ὑπηρέτη.

—Μά, δὲν πορεύεται τὸν γύρω γελάεις εἶται πολλὲς φορές μονάχος του, τὴν ὥρα ποὺ δουλεύει ... τοῦ ἀπάντησε μὲ ἀπόλυτη δύνητης, σαν νὰ ήταν τὸ φυσικότερο πράγμα τοῦ κόσμου. Μιὰ ἄλλη συνήθεια του, διάν τὴν ἔγραφα τελειωτικές ἐντυπώσεις, ήταν ν' ἀναφέρει σ' αὐτές καὶ τοὺς φίλους του, καὶ νὰ τοὺς βάζῃ νὰ μιλοῦν γιὰ χρήση διόπτρας πράγματα. "Ένας τέτοιος σύντομος του σ' αὐτὰ τὰ ταξιδιώματα, ήταν δὲν φίλος του Ζαντέν, ένας τέλος σύντομος ζωγράφος λοιπούδιμων, ποὺ δὲν είχε βγῆ ποτὲ πάλι ἀπὸ τὸ Παρίσι. Τὸ τραβούσιο, λοιπόν, αὐτὸς δὲν ζωγράφως λοιπούδιμων, ποὺ δὲν είχε βγῆ ποτὲ πάλι ἀπὸ τη... φαντασία τοῦ Δουμᾶς, εἶναι ἀνεκδίητο..."

Μιὰ μέρα τὸν βοήκει τοῦ δρόμου ήνας φίλος του.

—Μάτι ! Γύρισε σώλας ... τοῦ είπε. "Ηδελα νὰ σε σέρνεισα νὰ φαμε μαζὲν στὸ σπίτι, μὲ είδα στὴν ἐπιτύλλιδη τοῦ Δουμᾶς διά τοῦ σπίτια....

Μιὰ ἄλλη μέρα, ἡ τρυφερὴ φίλη τοῦ Ζαντέν τοῦ δρόμου τὰ παράπονα :

—Καταλαμάνω πολὺ καλά γιατὶ δὲν μοῦ γοάψεις τόσες μέρες ... τοῦ είπε. "Εγώ νόμιζα δὴτι ήσουν διοφοστός στὸ Παρίσι ... Μὰ έννοια σου ! "Ειδανά απὸ τὴν ἐπιτύλλιδη τοῦ κ. Δουμᾶς δὴτι ήσουν μαζὲν του στὸ Λίβανο κι' δὲτι έκανες γιλικά μάτια στὴν κύρη τοῦ ξενοδόχου σου ..."

Κι' ἀλλοτε πάλι, ήνας φίλος του :

—Ζαντέν ! Τὶ διάβολο θεάθεις καὶ βοήσεις τὸν Πάτρα ! τοῦ είπε κατάληπτος.

—Έγώ : διμαρτυρούηκητος δὲ καλοκάγαθος Ζαντέν.

—Λογοτε τα αὐτά ! τοῦ ἀπάντησε ο φίλος του. Τὸ δάβασα στὴν ἐπιτυλίδα !...

—Ο Δουμᾶς μήδε, πάλι, ἀφηγεῖται ήνα γνωστηποτικὸν δύνεκοτο νὰ τὸν πατέσαι τοῦ. "Ένα βοήδης υπαίθριος στὸ νοσητείο του, δημόσιος λοιπούδιμων μάτια.

—Εκλαγες ; τὸν φάστησε.

—Είμαι ἀπαργύρων ; τοῦ φύνεις δὲ πατέσαι του, μ' ἔναν πυγμένο ληγόν. Σέρεις ; Πέθανε δὲ Πόδος. Τὸν σπόστασα ἔδω καὶ λίγη ώρα. "Α ! δὲν μπόρεσα νὰ μήνι πλάγῳ γιὰ τὸν θάνατό του... Κατιμένει πόδος ! Πέθανες κι' εσσ... "

Κάθε βράδιον δὲ Δουμᾶς καθόταν στὸ τραπέζιο διλόγωρος. Δηγόταν στὸν φύλους τοῦ τί έκανεν δηλῶ τηνήμερα τὰ πρόσωπα τοῦ έχοντος τοῦ καὶ διασκεδάζει μὲ κενά ποὺ θὰ κάνουν τὴν ἄλλη μέρα. Κι' δὲν κανεὶς έμενε κατατάλπτος τοῦ τοῦ ἀπάντησης.

—Πῶς δουλεύετε ; Πῶς φτιάχνετε τὸ ήνα μιθιστόριμα θυτερό ; ἀπὸ τὸ ἄλλο ; τὸν ποτούσιον περιεργούν οι θαυματούται του.

—Σέρο κι' ἔργο ... τοῦ πάταντος δὲ Δουμᾶς. Τητήστε τὴ δαμασκηνιά πῶς φτιάχνει τὰ δαμασκηνὰ ...

—Ηταν σιαὶ δηναυάς τῆς φύνεως, έπειτα τὸ έλεγε δι Μισελέ.

Μιὰ μέρα, τὸν συνάτηρας σ' ένα βουλεύαρτο δὲ διευθυντής τοῦ θεάτρου «Αιμπούρια», καὶ τοῦ ζήτησε νὰ τοῦ φτιάξῃ θεατρικό δέργο τοὺς «Τρεῖς Σωματοφύλακες».

—Αγαπητέ μου Μπερώ, τοῦ ἀπάντησε δὲ Δουμᾶς. Μή μοῦ κάνεις λόγο γιὰ θέατρο. Τὸ παράτησα πειά... Δὲν θὰ ξαναγάψωφο !...

Ο Μπερώ διώς ἐπέμενε νά τὸν τείσῃ. "Υστερό" ἀπὸ διὸ έθδομάδες, οἱ «Τρεῖς Σωματοφύλακες» ήσαν έποιοι. Στὴν γενική δοκιμή διώς, τὴν στιγμήν ποὺ έπιωσαν τὸ έθδομον «τεατιπλά», δὲ Δουμᾶς είδε γίνεις δραμάτος ἀπὸ τὰ παραστάσια.

—Πῶς είνε δι πυροσθέστης ! Ποιδί είνε ; Δροχίσε νὰ φωνίζῃ μ' ἀγωνία νὰ δουμάνει.

Ο πυροσθέστης γι' αὐτὸν ήταν ένα είδος βαρομέτρου τῆς έπιτυχίας. "Ολος δὲ κόσμος λοιπὸν ἔτρεσε έδω κι' έκει καὶ τέλος δὲ πυροσθέστης

Ο 'Αλέξανδρος Δουμᾶς, πατήρ

